

Grindsted Kirke.

Søndag d. 25. august 2019 kl. 9.30.

Egil Hvid-Olsen.

Prædiken til 10. søndag efter trinitatis, Luk. 19,41-48, 1. tekstrække.

Salmer.

DDS 743 "Nu rinder solen op af østerlide".

Dåb: "100 salmer" 842 "Når jord og himmel mødes".

DDS 674, 1-3 "Sov sødt, barnlille!"

DDS 298 "Helligånden trindt på jord".

- - -

"100 salmer" 882 "Der går gennem verden en hinkende dans".

Altergang: DDS 438 + 439,1.

DDS 658 "Når jeg er træt og trist".

DDS 29 "Spænd over os dit himmelsejl".

Tekstlæsninger.

Denne hellige lektie skrives i Femte Mosebog: Hør, Israel! Herren vor Gud, Herren er én. Derfor skal du elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af

hele din styrke. Disse ord, som jeg i dag befaler dig, skal ligge dig på sinde, og du skal gentage dem for dine sønner; du skal fremsige dem, både når du er hjemme, og når du er ude, når du går i seng, og når du står op. Du skal binde dem om din hånd som et tegn, de skal sidde på din pande som et mærke, og du skal skrive dem på dørstolperne i dit hjem og i dine porte. (*Femte Mosebog 6,4-9*).

Epistlen skriver apostlen Paulus i sit første brev til korintherne: Om Åndens gaver, brødre, vil jeg ikke holde jer i uvidenhed. I ved, hvordan I viljeløst blev drevet med til de stumme afguder, dengang I var hedninger. Derfor vil jeg gøre jer bekendt med, at ingen, som taler ved Guds ånd, kan sige: Forbandet er Jesus! og ingen kan sige: Jesus er Herre! undtagen ved Helligånden. Der er forskel på nådegaver, men Ånden er den samme. Der er forskel på tjenester, men Herren er den samme. Der er forskel på kraftige gerninger, men Gud er den samme, som virker alt i alle. Det, som Ånden åbenbarer, får hver enkelt til fælles gavn. (*Første Korintherbrev 12,1-7*).

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas: Da Jesus kom nærmere og så Jerusalem, græd han over den og sagde: »Vidste blot også du på denne dag, hvad der tjener til din fred. Men nu er det skjult for dine øjne. For der skal komme dage over dig, da dine fjender skal kaste en vold op omkring dig, belejre dig og trænge ind på dig fra alle sider. De skal jævne dig med jorden og dine børn sammen med dig, og de skal ikke lade sten på sten tilbage i dig, fordi du ikke kendte din besøgstid.« Så kom han ind på tempelpladsen, og han gav sig til at jage dem ud, som drev handel dér, og han sagde til dem: »Der står skrevet: ›Mit hus skal være et bedehus.‹ Men I har gjort det til en røverkule.« Han underviste hver dag på tempelpladsen. Ypperstepræsterne og de skriftkloge, ja, alle folkets ledere søgte at få ham ryddet af vejen; men de kunne ikke finde ud af, hvad de skulle gøre, for hele folket hang ved ham for at høre ham. (*Lukasevangeliet 19,41-48*).

Prædiken.

I Det Gamle Testamente fortælles det, at Moses med Guds hjælp havde befriet israelitterne, der blev holdt som slaver i Egypten. Siden fulgte en vandring til det land, israelitterne i sin tid var kommet fra, men undervejs skulle de have en ny forfatning eller grundlov, og den skrev Gud for dem. Moses gik nemlig op på et højt bjerg og talte med Gud, der læste sin lovgivning op, mens han mejslede den ind i nogle stentavler. Den mest kendte del af loven er de ti bud, men Moseloven i sin helhed er meget længere. Derfor tog det rigtig lang tid.

Israelitterne, der havde slået lejr nedenfor bjerget, undrede sig over, hvor Moses blev af, og snart begyndte de at kede sig.

Det er ret svært at holde styr på en stor flok mennesker, der keder sig. Derfor kom Moses bror, Aron, på overarbejde. Han var udpeget som ypperstepræst, så det var ham, israelitterne gik til med deres krav.

Da Moses ikke kom tilbage, bad folket Aron om at støbe en guldkalv, som de kunne benytte som guddom. Det gjorde nogle af nabofolkene nemlig, så hvorfor skulle de ikke være med på den religiøse mode?

Aron havde svært ved at modstå presset, så han bad israelitterne om at samle alle deres guldsmykker sammen, mens han lod nogle kunsthåndværkere fremstille en lerform. Derefter tog han smykkerne, smeltede dem og hældte dem i formen. Da gullet var størknet, blev leret fjernet, og en skinnende statue af en tyrekalv kom til syne.

Israelitterne blev ellevilde og råbte, at kalven var den gud, der havde ført dem ud af Egypten. Selv Aron blev grebet af deres begejstring og fik bygget et alter, så man kunne brænde ofre af til guldkalvens pris.

”I morgen er der fest for Herren”, råbte han, og næste dag bragte folket ofre til kalven. De spiste, drak og dansede.

Oppe på bjerget var Gud lige blevet færdig med lovtavlerne, da han blev forstyrret af larmen fra festen; og da han undersøgte, hvad der foregik, blev han edderspændt rasende. En af de regler, han havde mejslet ind i stentavlerne, var, at israelitterne kun måtte tilbede én gud, nemlig ham selv. Og nu dansede de berusede rundt om en guldstatue, der forestillede en kalv!

”Nu har jeg set, at dette folk er et stivnakket folk; lad mig bare tilintetgøre dem i min vrede!”, sagde Gud til Moses, og fortsatte: ”Men dig vil jeg gøre til et stort folk.”

At berolige Gud, når han er vred, er ingen let sag, men Moses blev nødt til at gøre forsøget. Han erkendte uden forbehold, at israelitterne have båret sig dumt ad, men derefter talte han til Guds fornuft. Gud kunne nok se, at han kunne blive anklaget for løftebrud, hvis han udslettede alle israelitterne. Han havde jo lovet deres stamfædre, at deres efterkommere skulle blive så talrige som himlens stjerner, og vel var der efterhånden mange israelitter, men der var betragtelig flere stjerner. Hvis Gud udraderede folket, ville han altså bryde sit løfte. Heldigvis gav Gud Moses ret og trak sin trussel tilbage.

Derefter skyndte Moses sig at tage en stentavle under hver arm og påbegynde nedstigningen. Da han kom tæt nok til at kunne se folket danse rundt i trance, var det Moses' tur til at blive rasende. Han slyngede tavlene mod klippen, så de knustes. Det var jo ikke videre smart gjort, men det skabte tilstrækkelig opmærksomhed til, at de dansende standsede, så Moses kunne løbe hen til kalven og kaste den på bålet, hvor den smeltede. Og så fik israelitterne ellers et møgfald, der fik de fleste til at erkende deres troløshed og bede om nåde. Som en straf lod Moses det smeltede guld knuse. Derefter blev det hældt i drikkevandet, og israelitterne blev tvunget til at drikke det. I løbet af de næste par dage ville guldstøvet komme ud igen, når israelitterne gik på toilettet. På den måde viste Moses, hvad guldkalven havde været værd.

Også Aron var klar over, at han havde dummet sig, men han forsøgte at skyde skylden fra sig, idet han påstod, at guldkalven havde formet sig selv, da han kastede folkets guldsmykker i ilden. Den ammestuehistorie troede Moses næppe på, men Aron var jo

trods alt hans bror, så hans svigt fik ingen konsekvenser. Det fik det derimod for de israelitter, der ikke erkendte, at de havde begået en fejl ved at tilbede guldkalven. Dem slog det israelitiske præsteskab ganske enkelt ihjel.

Da Moses igen havde fået styr på tropperne, gik han i forbøn for folket, så Gud nøjedes med at slå lidt ned hist og pist med nogle plager, så de blev mindet om, at det var forkert, hvad de havde gjort.

Kort efter mejslede Gud og Moses i fællesskab loven ind på nogle nye stentavler, så folket havde en forfatning at forholde sig til.

Når jeg har brugt tid på at genfortælle historien om guldkalven, skyldes det Guds reaktion på menneskers fejltrin. I Det Gamle Testamente skildres Gud ofte som meget menneskelig. Israelitterne vrager ham, da de begynder at tilbede en statue. Det er ekstremt sårende. Derfor bliver Gud rasende og truer med bål og brand. Han reagerer, sådan som mange mennesker ville have gjort. Det er kun, fordi Moses kan springe ind som mægler, at katastrofen undviges.

I dagens evangelietekst viser Gud sig fra en helt anden side. Ganske vist viser Jesus muskler, da han smider de handlende ud fra tempelpladsen, fordi de bruger troen på Gud som et middel til at tjene penge. Han råber også højt og bebrejdende, at de har gjort templet, der burde være et bedehus, til en røverkule. Men det første, vi hører, er, at han græder over Jerusalem. Han giver udtryk for sin bekymring, da han siger: ”Vidste blot også du på denne dag, hvad der tjener til din fred. Men nu er det skjult for dine øjne. For der skal komme dage over dig, da dine fjender skal kaste en vold op omkring dig, belejre dig og trænge ind på dig fra alle sider. De skal jævne dig med jorden og dine børn sammen med dig, og de skal ikke lade sten på sten tilbage i dig, fordi du ikke kendte din besøgelsestid.” Jesus synes at forudse konsekvenserne af, at indbyggerne i Jerusalem ikke griber hans budskab, men fortsætter ad gale veje. I år 70 gik det da også så galt, som han advarer om, for da blev Jerusalem ødelagt af den romerske besættelsesmagt som en straf for et jødisk oprør. Ganske vist kan man

argumentere for, at evangelisten Lukas kan have lagt beskrivelsen af hændelserne i munden på Jesus, efter at de havde fundet sted. Det er nemlig sandsynligt, at Lukas havde oplevet den nationale katastrofe, som Jerusalems ødelæggelse var, inden han skrev sit evangelium. Men det ændrer ikke ved, at Jesus havde efterladt et indtryk af sig selv som medfølelse og bekymret på menneskers vegne.

Der er en verden til forskel på at true med bål og brænd og at græde. Selvom den bekymrede Gud også kan titte frem i nogle af Det Gamle Testaments fortællinger, er det først i Det Nye Testamente, at der fokuseres på denne side af Gud. I Jesus åbenbarer Gud sig som den, der vil være sine skabninger nær og ønsker dem det bedste. Ganske vist ønskede Gud også israelitterne det bedste, da han befriede dem fra slaveriet, men han blev grebet af hævntørst, da de besvarede hans imødekommenhed med afvisning. Den hævntørst har han lagt på hylden i Det Nye Testamente, hvor Jesus ligefrem kan bede for sine bødler.

Selvom Gud bliver menneske og viser sig som langt mere tilgivende - og dermed også langt mere guddommelig - i Det Nye end i Det Gamle Testamente, er der ikke den store forskel på israelitterne og os. Det har Holger Lissner skrevet en salme om, som vi skal synge om lidt. Hans påstand er, at vi har genskabt guldkalven. Statuen var jo en kostbar genstand, som israelitterne tilbad som en guddom. Noget lignende kan man kritisere os i den vestlige verden for at gøre. Det store mantra er økonomisk vækst, som om alle verdens problemer vil forsvinde, hvis vi bare producerer nok forbrugsgoder. I salmen beskrives disse materielle goder som vore dages guldkalv:

”Der går gennem verden en hinkende dans
om guldkalvens glitrende flanker,
og vi, der beruser os blindt i dens glans,
blir døvet på ømhed og tanker.
Og dansen går ud over jorden.”

Når Lissner skriver, at vi bliver ”døvet på ømhed og tanker” af guldkalvens glans, skyldes det, at man så let bliver fokuseret på at anskaffe sig det sidste nye og følge moden, at man helt glemmer, at man også bør investere tid og penge på andre menneskers velbefindende. Man kan også overveje, om man bliver mere lykkelig af at skifte mobiltelefonen ud hver gang, der kommer en ny model, eller om investeringen var brugt bedre på menneskeligt nærvær.

Så længe vi deltager i den forbrugsfikserede hvirveldans, skal den økonomiske vækst nok fortsætte, men det har voldsomme konsekvenser. Den industri, der forsyner os med forbrugsgoder, udleder CO2 i massevis. Det fører til global opvarmning og store klimatiske ændringer, der vil få uoverskuelige konsekvenser.

Der er ikke noget i vejen med vækst i sig selv. På længere sigt vil den sandsynligvis løfte hele jordens befolkning op over den fattigdom, som mange stadig lider under. Men det er nødvendigt at gøre væksten grøn, hvis man ikke vil skabe endnu større problemer, end vi allerede slås med. I andet vers har Lissner fokus på den kortsynede væksttanke, hvis mantra er, at ”mer’ vil ha’ mer’”:

”Der danses på landet, i byer og hjem,
og blomster blir trådt under fode,
de svage går bagud, de stærke går frem,
vi øder vor dejlige klode.
Og dansen går ud over jorden.”

Det er en egoistisk og destruktiv dødedans, Lissner beskriver, hvilket bliver særlig tydeligt i tredje vers:

”Men guldkalven drager, den er vores gud,
og alle vil frem for hinanden.

Her gælder der bare ét eneste bud:
Dans med, for de sidste tar Fanden!
Og dansen går ud over jorden.”

Nu ændrer salmen imidlertid synsvinkel. Den bevæger sig fra den gammeltestamentlige dans rundt om guldkalven til en beskrivelse af Gud i Det Nye Testamente. Det er måske en lige lovlig lalleglad beskrivelse af Jesus som den, der byder op til en glad kædedans, der leder ind i Guds rige. Men hovedsagen er, at han peger på andre værdier end de materielle:

”Der går gennem verden en helt anden dans,
som ikke gir rigdom og hæder,
og han, som går forrest, er sært uden glans,
men blomster slår rod, hvor han træder.
Og dansen går ud over jorden.”

Jesus er sært uden glans, fordi han ikke er lavet af guld. Han er derimod et menneske. Men ”blomster slår rod, hvor han træder”, fordi han bringer Guds kærlighed med sig. Denne kærlighed rækker ikke kun til hans nærmeste, hvilket Lissner udfolder i salmens femte vers:

”Han danser med dem, der har sorger og savn,
med dem, der er småfolk i ånden.
Han danser med fattige, folk uden navn,
de svageste tar han i hånden.
Og dansen går ud over jorden.”

At Jesus som nævnt er ”sært uden glans” bliver understreget i det efterfølgende vers, hvor Lissner fastslår, at Jesus ”forsvinder, hvor han bliver forgyldet”. Han vil ikke være en guldkalv, hvis formål er at indgyde sine tilbedere mod og kamplyst. Jesus vil derimod være den nærværende Gud, som alle kan henvende sig til med deres sorger og savn.

Vi skal altså ikke frygte Gud, sådan som israelitterne ikke kunne undgå, da de havde forbrudt sig ved at dyrke guldkalven. Vi skal derimod frygte os selv, og den ødelæggelse, vi kan påføre skaberværket og hinanden. Men frygten skal ikke udvikle sig til panik, så vi gør os selv handlingslammede, for handling skal der til, hvis vi skal lade os inspirere af Gud, så vi kan tage hånd om kloden og medmennesket. Idet vi tager dette ansvar på os, forhindrer vi, at Jesus græder over os, som han græd over Jerusalem.

Amen.